

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Regale Sacerdotium Romano Pontifici Assertum

Sfondrati, Celestino

[Sankt Gallen], 1684

§. XV. Hæc. ipsa SS. Pontif. autoritas & potestas exemplis confirmata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63125](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63125)

§. XV.

*Hæc ipsa S. S. Pontificum auctoritas & potestas
exemplis confirmata.*

Summaria.

1. *Exempla Childerici III. & Pipini Francorum Regum
expenfa.*
2. *Caroli M. Francorum Imperatoris.*
3. *Tria alia B. Gregorii M. & Concilii VIII. Toletani.*
4. *Berengarii Imperatoris, & Boleslai Polonia, & Philippi
Francorum Regis.*
5. *Hungaria Croatia Dalmatiaque.*
6. *Henrici IV. Imperatoris, Regis Nordhanhumborum, Em-
manuelis Comneni, & Friderici Anobarbi Imperatorum.*
7. *Alfonsi Regis Lusitania, Ottonis IV. Friderici II. Alfonsi
Regis Castella.*
8. *Philippi IV. Regis Francorum, Reipublicæ Venetæ, Ioanna
Regina.*
9. *Ioannis Albretani Regis Navarra, Henrici & Elisabethæ
Angliæ Regum, Cosmi Ducis Hetruriæ, & Henrici M. Fran-
corum Regis.*

I.

Hæc tenus Canones, Consilia, Patres; deinceps exem-
pla omnium temporum producemus, quæ hanc in Ec-
clesia potestatem semper agnitam exercitamque fuisse
ostendent; nec aliud Patres docuisse, quam fecerint,
adeo ut vel hos ignorantia damnare & impietatis oporteat, quan-
tumvis pietate & sanctitate eximios; aut ingenuè fateri, doctrinam
Patris

Parisius nuper expositam, nihil habere cum illis comune, & eorum patrocinio destitui, quos maximè suos cupiunt; verbo aliud Ecclesia sensit, fecitque, quàm isti doceant; quod res ipsa, quã aggredimur, ostendet

Anno DCCLI. Jussu & auctoritate Zachariæ Pontificis Childericus III. ob inertiam regendi que imperitiam Regno depositus, & Pipinus bello & potentiã insignis in thronum provectus. Rem totam copiosè & eleganter describit Æmilius in *histor. rerum Francic. & vita Childerici III. fol. 46. Pipinus Burchardum Wirzburghensium Episcopum ad Zachariam Pontificem Max. Oratorem misit, ut Franci solverentur jurisjurandi religione, quã se Childerico devinxerant. Is Romam profectus, ac ad Pontificem Max. admissus ita locutus est, &c. Et infra. Oratorem Gallum sic perorasse scribit: Tu autem Beatissime Pater, sic apud animum tuum constitue, te uno ex edicto, solvendisq; jurisjurandi Religione Franci plus gloria inventurum, quam ex impietate victa Martellus reportavit. Oratione Episcopi motus Zacharias, initio minimè audebat tam magni momenti cogitationem suscipere, sed tandem Francos sacramento Regi Childerico dicto solvit.*

Idem habet Eginhardus in *vita Caroli M. ab initio, ubi: Gens, inquit Merovingorum, de qua Franci Reges sibi creare soliti erant, usque in Hildericum Regem, qui jussu Stephani Romani Pontificis depositus ac detonsus, atque in Monasterium trusus est, durasse putatur. Et infra: Pipinus autem per auctoritatem Romani Pontificis ex Præfecto palatii Rex constitutus est.*

Rhegino in *Chronico; fuffit, inquit, Papa per auctoritatem Apostolicam Pipinum Regem creari, ne perturbaretur Christianitatis ordo.*

Otto Frisingensis *lib. 5. c. 22. Zacharias consultus respondit, & ipsius auctoritate Pipinus à Bonifacio Archiepiscopo Moguntino, & aliis Regni Principibus in Regem eligitur.*

Fredegarius ad annum DCCLI fol. 161. *Quo tempore unã cum consilio & consensu omnium Francorum missã relatione à Sede Apostolica, auctoritate perceptã, præcelsus Pipinus electione totius Franciã in Sedem Regni sublimatur.*

Annales Francici à Pithæo editi: Anno DCCLII. *Zacharias Papa ex auctoritate Petri Apostoli mandat Populo Francorum, ut Pipinus, qui potestate Regiã utebatur, nominis quoque dignitate frueretur.*

Abbas Urspergensis ad annum DCCXLIII. circa finem: *Sic ergo Pipinus ex Præfecto Palatii auctoritate Apostolicã sublimatus, & unicus in sedem Regni, regnavit annis XV. absolutus per eundem Papam Stephã*

Stephanū à juramento quod Regi Hilderico cum ceteris Regni primoribus fecerat. Idem testantur expressis verbis Sabellicus Enneade 8. lib. 8. f. 301. Robertus Gaguinus in historia Francica lib. 3. fol. 45. Platina in Zach. Spondan^o ad annum DCCL. Et deniq; habetur in c. alius causa, 15. q. 6.

Causa deferendū Pipino Regnum fuit, ut diximus, tum ignavia Childerici Regis, tum necessitas eum Principem demerendi contra Longobardorum injurias. Italiæ Sedique Apostolicæ ejusque ditionibus extrema minantium. Et planè summa beneficia sunt, quæ à Pipino Pontifices acceperunt. Nam Zachariâ è vivis sublato, Stephanum III. per summos honores in Galliis, quò velut ad sacram aram confugerat, excepit: Alpes cum exercitu transmisit, cæsis, qui transitum obsederant, Aistulphi Longobardorum Regis copias delevit: Regem, vi Toriæ certus, Ticini obsedit, & tandem ad conditiones compulsi, ut videlicet, quæ ademerat Ecclesiæ, redderet, adjunctâ insuper Exarchiâ Ravennate, quam Pontifici dono dedit. Pipino vix Italiam egresso Aistulphus omnia ferro flammâque vastare, & copias Romæ admotis Pontificem obsidere. Implorata iterum & ultimis quidem precibus Pipini arma. (a) Qui Alpes iterum transgressus Romam obsidione liberat, bis victor Aistulphum Ticino includit: Legatos Copronymi Exarchiam Ravennatem repentis infectâ re dimittit: Aistulphum ipsum, Gallis jam propè irrupturis, ad petendam pacem compellit, non aliter concessam, quam, ut quæ proximè lapsò anno convenerant, impleteret: cederet Ravennæ Exarchatu, & unâ Pentapoli, Arimino, Pisauo, Anconâ, Auximo, Urbino, totâque Æmiliâ, quæ omnia per Fulradum Abbatem Romano Pontifici data, clavesque tumbæ Apostolorum impositæ, & ipsa donatio consensu filiorum Pipini Regni que procerum solemniter firmata. Sic mutuis beneficiis inter Regem Papamque certatum est, Rex Pontifici coronam & Regnum; Pontifex Pipino libertatem & Principatum debuit.

Anno DCCLIV. Stephanus III. Parisiis Pipinum & filios Reges coronat, inungitque: ac Principes Francos juramento adigit, nunquam ex alia quam Pipini stirpe Regem electuros. Audi Æmilium in vita Pipini prope initium: *Pipinus, inquit, ad tertium à Cariasico oppido lapidem Stephano obviam progressus, pedes, ut ferunt, exosculatus, coerceri*

(a) Vide Baron. ad annum DCCLV.

coërceri non potuit, quin in equo sedentem ipse pedibus ad frenum profecutus in Regiam deduceret. Per aliquot dies nullum genus honoris, religionis, comitatus prætermissum fuit. Antea ad Casares ibant Pontifices Maximi: hic primus ex Italia ad exteros Reges se contulit. Ad eum visendum adorandumque tota ex Gallia & finitimis gentibus concursus omnium mortalium fuit. Hæc celebritate Pipinum coronavit, sacrâq; unctione imbuir, &c. Eundem filiosque Carolum & Carlomanum inunctos benedixit, omniâq; fausta in omne tempus sacris ceremonis apprecatus, simul diris detestationeq; insectatus est, si quis contra moliri auderet. Ita prius acceptum jus regnandi, tunc quasi divinitus confirmatum, & immortale factum in ea familia videbatur: ut in Pipino non magis invictas vires formidarent mortales, quam Religionem revererentur.

Ludovicus Imperator Caroli M. filius in epistola ad Hilduin. quæ habetur in Areopagiticis: *Gesta sunt autem hæc, inquit, à B. Stephano Papa adjuvantibus SS. Apostolis Petro & Paulo anno ab Incarnatione DCCCLV. quo inter celebrationem & oblationem Sacratissimi Sacrificii unxit in Reges Francorum florentissimum Regem Pipinum, & duos filios ejus Carolum & Carlomanum, atq; Francorum proceres auctoritate B. Petri sibi à Domino Jesu Christo traditâ obligavit & obtestatus est, ut nunquam de altera stirpe Regem super se presumant aliquo modo constituere; quos & divina providentia ad sanctissimam & Apostolicam Sedem tuendam eligere dignata est, &c.*

Abbas Urspergensis ad annum DCCCLIII. Francorû, inquit, *Proceres unâ cum populo auctoritate B. Petri Apostoli obligavit, & protestatus est eos, ut nunquã de alia stirpe Regem sibi proponerent, nisi ex eorum propagine, quos divina Providentiã in defensionẽ Ecclesiã est dignata sublimare, &c.*

Guignus hist. Franc. lib. 3. fol. 45. *Stephanus autem, ut Regi gratificaretur, Pipino benedixit, & posteritati ejus, atq; qui temeritate aliquã adversus Francos bella moverent, communionẽ Christianã interdixit, &c.*

Joannes Nauclerus Volum. 3. Generat. 26. *iisdem verbis rem describit. Videatur etiam Spondanus ad annum DCCCLIII.*

Circa utrûmque hoc Zachariæ & Stephani factum observa: Scriptores, qui hæc referunt, esse omni exceptione majores, præsertim Eginhardum, qui Carolo M. à secretis fuit, nec unquam ab ejus latere discessit, multoque minùs ignorare potuit, quæ sub ejus oculis fiebant. Deinde Pontifices, qui Regnum Franciæ in Pipinum transtulere, fuisse Sanctissimos, nec posse ullam arrogantiam

aut injustitiæ notam, aut suspicionem in illos cadere, multo que minus ignorantiam divinæ & naturalis legis in re tanti momenti, quam nunquam attentassent, nisi potestatis suæ certi. Zachariam inter Sanctos relatam esse, & annuam memoriâ cultum, testis est Anastasius in ejus vita, Baron. & Spondanus *ad annum DCCLII.* Ludovicus Morerus in *Dictionario Gallico de Stephano III.* Amilius in *vita Pipini* prope initium idem testantur; nec verò hos Pontifices consilio tantum, sed etiam jussu, & auctoritate Pipinum Regno admovisse, patet ex citatis auctoribus, quorum verba tam sunt clara, ut adjungi nihil possit; sufficeret ergo, si omnia deessent, hoc exemplum ad ostendendum iis, qui libero, nec occupato affectibus animo veritatem quaerunt; quid tunc temporis Regnum & Ecclesia Gallicana senserit de Pontificia in Reges potestate, tunc inquam temporis, cum viris, sanctitate, Zelo, & doctrinâ summis florebat.

II. Anno DCCLXXIV. Carolus M. expugnato Ticino, capto Desiderio Rege regnoque Longobardorum penitus deleta, ab Adriano Papa Romanorum Patricius jubetur teste Sigeberto in *Chronico ad hunc annum.* & habetur in *c. Hadrianus dist. 63. c. seq.* Adelmus in *annal. Franc. ad annum 801.* Fuit verò dignitas Patricialis amplissima, multo que major Consulatu, & Imperiali proxima, & illâ præditi Patres vocabantur Imperatorum. (a)

Hadrianum verò, qui hanc dignitatem in Carolum contulit, quâ Occidentis Imperio aptabatur, fuisse notæ sanctitatis, testatur Spondanus *ad annum DCCLXXII.* ut adeò credi non possit, eum alienam potestatem involasse, non suam usum.

Anno DCCXXX. Gregorius II. Synodo Romam indictâ Leonem Isauricum, quòd Sacris imaginibus impiè juxta & crudeliter bellum inferret; quòd S. Germanum Sede Patriarchali & vitâ expulisset; quòd Ecclesiam persequeretur sanguine, cædibus Catholicorum omnia miscens; quòd calcato gentium jure Legatos Pontificis exilio proferipisset; quòd denique animum obstinasset hæresi toto Imperio sparsâ; has ob causas Leonem excommunicatione percellit, & ne illi Romæ, aut in Italia tributa pendantur, prohibet, adornatâque in Gallias Legatione, Carolo Martello periclitantem Ecclesiam commendat, & oblato consulatu ac

Pro-

(a) Vide L. 3. & ultimam Cod. de Consul.

Protectoris titulo, cum exercitu in Italiam vocat. (a) Et hic Gregorius II. in tabulas Sanctorum relatus annuâ celebritate colitur.

Anno DC. S. Gregorius Mediolanensibus concedit, ut extinctâ Regum Longobardorum stirpe, ejus civitatis Antistes coacto Provincialium Episcoporum Concilio Regem eligat, quem velit. (b)

Anno DXCIII. *Potentibus Francorum Regibus*, inquit Spondanus ad hunc annum, *Beatus Gregorius Magnus Monasterio Sueffionensi S. Medardi in Gallia privilegium concedit, quo illud constituit caput Monasteriorum totius Gallie, & nullius voluit ditioni subijci, præterquam Sedis Apostolicae. In fine verò privilegii, Regibus, Antistibus, iudicibus, & aliis, quicumque hoc privilegium violare præsumerent, excommunicatio & dignitatis privatio denuntiatur.* Hæc Spondanus ad annum DXCIII. Initium hujus privilegii sic habet: *Pretiosissimis lapidibus in diademate Christi merito venientibus omnibus Sancta DEI Ecclesia membris Gregorius, licet sancta Romana Sedis Pontificio sublimetur, humillimus tamen Servorum DEI servus, &c. & infra: Si quis autem Regum, Antistitum, iudicum, hujus Apostolica auctoritatis & nostræ præceptionis Decreta violaverit, aut contradixerit, vel aliter ordinaverit, cuiuscumq; dignitatis vel sublimitatis sit, honore suo privetur, &c. habetur hoc privilegium lib. 2. epist. Indiæ. 11. epist. 38. nova edit: Meminit ejusdem privilegii Gregorius VII. lib. 8. epist. 2. & lib. 4. epist. 2. & 23. Baronius ad annum DXCIII. n. 85. Illique postea Theodoricus Rex Franc. aliique Episcopi subscripserunt; ut hinc iterum videas, quænam federit Ecclesiæ Gallicanæ opinio de potestate Pontificia. Tanta verò fuit Beati Gregorii modestia & humilitas, tanta etiam doctrina, ut nihil minus cogitari possit, quàm aut quid Regibus debeat, illum ignorasse, aut contra istorum jura & Majestatem potestate suâ abusum.*

Anno DCIII. ad Beatum Gregorium Magnum missa legatio à Francorum Regibus, quâ inter alia Legationis capita Ecclesiis S. Martini, Monasterio ancillarum DEI, & Xenodochio à Regina constructis privilegia petebantur, quæ à Beato Gregorio concessa, & adjuncta clausula: *Si quis verò Regnum, Sacerdotum, iudicum, Per-*

D d 2

sonarium-

(a) V. Cedrenum anno 9. Leonis Isaurici. Zonaram in Leone. Maymburg. Hist. Iconoclast. ad annum DCXXX. circa finem. Spondanum ad eundem annum. (b) V. Sigon. de Regno Italiæ Ann. DCI. Spond. ad annum DC.

sonarumque secularium hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens contra eam venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, &c. habetur hoc privilegium totum *lib. 11. epist. 10. in dictione 6.* Circa quod & similia privilegia bene observat Spondan. *ad annum DXCIII. n. 6.* non fuisse Pontificum mentem ob quamcunque privilegiorum violationem pœnam adeò gravem irrogare, sed tum demum, cum violatores id in odium seu detestationem, Sedisque Apostolicæ contemptum obfirmato in eorum perniciem animo perpetrarent, ita ut non tam privilegiorum causa, quam Romanæ Ecclesiæ, fideique Catholicæ ageretur.

Idem Beatus Gregorius, cum Mauritius Imperator legem edidisset, quâ publicis rationibus & militiâ obligati prohibebantur Religionem ingredi: edictum Imperatorium correxit, ut videlicet rationibus liberi, & militiâ necdum expletâ, si tamen serio constantèrque mundo renuntiarent, admitti possent, sicque correctum Imperatoris diploma Episcopis observandum misit. (a)

Anno DCLIII. Celebratum est in Hispaniis Concilium Toletanum VIII. cui præter Abbates & absentium Vicarios interfuerunt Episcopi 52. præfuitque Orantius Emeritensis Metropolitanus: in quo statutum, ut defuncto Regi Pontifices, Hispani, & Magnates successorem eligerent, sic habetur *inc. 10. ejusdem Concilii.* Præscribere autem formam & ordinem eligendi Regem est maximè actus politicus, quem tamen ob maxima incommoda, quæ in electionibus contingebant, & quæ illo capitulo recensentur, crediderunt Episcopi ab Ecclesiastica potestate exerceri potuisse.

Anno DCCC. Leo III. Pontifex Maximus ademptum Græcis Imperium in Carolum transfert.

Anno DCCCCIV. Joannes IX. Lambertum & Berengarium eoactâ Romæ Synodo de Imperio contendentes audit, & causâ examinatâ Lamberto Imperium addicit, Berengario, quòd metu egisset, in ordinem redactò. *Vide c. 6. Synodi Ravennat. sub Joanne IX. Baronium & Spondanum ad hunc annum. Sigebertum ad annũ DCCCCIII.* ubi scribit, huic Synodo 73. Episcopos, interfuisse & Francorum Archiepiscopos. Imperavit Lambertus *ad annum DCCCCV.* eique per insidias ab Hugone Comite Mediolanensi occiso, Berengarius

Anno

(a) Vide lib. 1. epist. 11. Indict. 1. Baron. ad annum DXCIII. n. 22.

Anno DCCCCXV. suffectus, coronatusque à Joanne X. Pontifice Maximo, quòd contra Saracenos auxilio Christianis fuisset; & ipse à suis obruncatus est, ob evocatos in Italiam Hunnos contra Rodoltum electum Francorum Regem, à quo acie superatus fuerat. (a)

Anno MLXXIX. Cùm Boleslaus Poloniae Rex Beatum Stanislaum Cracoviensem Episcopum ad aras cæcidisset, à Gregorio VII. Pontifice Maximo, re maturè agitatâ, diris percussus est, Regno omnique dignitate privatus: quam sententiam Deus ipse probavit, Rege infantiâ correpto, & à canibus lacerato. Vide Longinum in *Polonica Historia*, cujus inter alia hæc verba sunt: *Tam lugubri, & crudeli in Sanctum Dei per Boleslaum Polonia Regem occisione ad notitiam summi Pontificis perlatâ, ipse Pontifex maturâ deliberatione tempus terens, tandem generale interdictum in universam Gnesnensem observari precepit, Regem in super Boleslaum & Poloniae Regnum omni honore, dignitate & excellentiâ Regali privavit, & omnes Principes & subditos ab ejus ditione absolvens, obedientiam & subjectionem solitam exhibere vetuit.* Vide Baronium ad annum MLXXIX. n. ultimo. Idem fatetur in suo Dictionario Morerus v. *Pologne* s. *le gouvernement de Pologne*. Fuit verò Gregorius VII. Sanctitate & miraculis celeberrimus, inter quæ illud non ultimum, quòd post 500. ferme annos incorruptum ejus corpus duraverit: estque inter Sanctos relatus. Ejus in exilio morientis hæc ultima vox fuit: *Dilexi justitiam, & odi iniquitatem, propterea morior in exilio.* Vide Leonem Osticn. lib. 3. c. 64. Auctorem vitæ D. Anselmi Episcopi Lucensis, Otonem Frising. Baronium & Spondanum ad hunc annum. Ludovicus Morerus in suo dictionario Gallico, quod Regi Christianissimo dedicavit, inter alia de Gregorio VII. sic loquitur: *Mortuus est Salerni non sine odore sanctitatis, habeturque inter Pontifices, omnium, qui Ecclesiam gubernarunt, clarissimus.* Otto Frisingensis hoc elogio Gregorium ornat lib. 6. c. 36. in fine. Porro Gregorius Salerni manens, appropinquante vocationis suæ tempore, dixisse fertur: *Dilexi justitiam, & odi iniquitatem, propterea morior in exilio. Quia ergo in Principe suo Regnum ab Ecclesia præcisum graviter percussum fuit, Ecclesia quoque tanto pastore, qui inter omnes Sacerdotes, & Romanos Pontifices præcipui Zeli, & auctoritatis erat, orbata, dolorem non modicum habuit.*

Dd 3

Anno

(a) V. Luitprandum lib. 2. c. 14. Sigonium de Regno Italiae lib. 6. ad annum DCCCCXV. Spondanum ad eundem Annum.

Anno MLXXIX. Idem Gregorius VII. variis Episcoporum Gallia querelis contra Philippum Francorum Regem pulsatus, quod sacerdotia pretio venderet, eandemque ob causam nollet Episcopum Matisconensem admittere, ad Rodericum Cabilonensem Episcopum, Regique præcharum scribit; *Moneat Regem tam turpi mercimonio questuq, abstinere; Episcopo Matisconensi legitime & Regio etiam natu electo, negotium & moras ne faciat, alioquin censuris ferendum Regnoque casurum*: Verba Pontificis sunt lib. 1. epist. 35. *Quod si facere noluerit, indubitanter noverit, nos hanc Ecclesie ruinam nequaquam diutius toleraturos, nam aut Rex ipse repudiato turpi Simoniacæ hæresis mercimonio idoneas ad sacrum regimen personas promoveri permittet, aut Franci pro certo, nisi fidem Christianam abjicere maluerint, generalis anathematis mucrone percussi illi ulterius obtemperare recusabunt, &c.*

Paruit Philippus monenti Gregorio, missisque Legatis in ejus potestate futurum respondit. *Vide lib. 1. epist. 35.*

V. Anno M. Silvester II. Pontifex Maximus S. Stephano Hungariae Duci jus & dignitatem Regiam concedit, & Hungariae Ducatum Regni juribus donat. Auctor est Cartuitius Episcopus *in vita S. Stephani ad Cokemannum Regem apud Surium die 20. Augusti, qui inter alia: Quarto à Patris obitu Stephanus Astricum Praesulem ad SS. Apostolorum limina misit, petiturum, ut recens conversa Pannonia largam benedictionem impertiret, & ipsum Ducem Regio diademate cohonestaret, & ut eo fultus honore, quæ Divinae gratia adjuutorio cœpisset, ea magis magisque promoveri posset.*

Anno MLXXVI. Gregorius VII. per suos Legatos habitâ Synodo Salonæ in Dalmatia Demetrium Croatiae, Dalmatiaeque Ducem Regem coronat, juribus Regni Dalmatiae concessis; & annuo tributo, quod Rex sponte obtulerat, accepta. *Vide hujus monumentum ex Vaticana Bibliotheca apud Baronium ad hunc annum n. 66. Ad cujus finem Demetrius sic loquitur: Ego Demetrius, DEI gratiâ, Apostolicae Sedis dono Rex, ab hac hora, ut antea, sancto Petro, & Domino meo Papæ Gregorio, suisque successoribus canonicè intrantibus ero fidelis, &c. Regnum autem, quod mihi per manum tuam Domine Gebizo (Legatus erat Pontificis Gregorii) traditur, fideliter retinebo. (a)*

Anno DCCCXXXIII. Synodus Episcoporum Compendii habita, in qua Ludovico Pio Caroli M, filio Imperium ademptum, ejusque

(a) Vide Spondanum ad hunc annum.

eiusque filio Lothario datum, quod ubi Gregorius IV. Papa intellexit, damnatis falsis criminationibus Galliarum Procerum, quibus legitimum Principem oneraverant, Decretum abrogationis rescidit. Testis est *Æmilius lib. 3. rerum Francic. in vita Ludovici Pii fol. 81. ubi Lugduni Concilium Episcoporum, quos filii Regis contraxerant, habitum, Imperiumq. Patri abrogatum: quod Decretum mox à Gregorio Pontifice Maximo rescissum est, & audacia Archiepiscopi Lugdunensis multata, ex Sede enim dejectus est. Vide etiam Spondanum ad hunc annum.*

VI. Anno MLXXVI. Gregorius VII. Henricum IV. Germaniarum Regem in Synodo Romana, quod Sacerdotia, & Ecclesiasticas dignitates mercatui exponeret: quod subditorum facultates prædaretur: quod appellationes ad sedem Apostolicam impediret; quod habito Wormatiæ Conventu ausus esset in Gregorium sententiam dicere, eumque Papatu exuere: & denique ob alia multa flagitia excommunicat, Regnumque indignum pronunciat, & subditos juramento liberat: sententia sic habet. *Beate Petre Apostolorum Princeps inclina, quesumus, pias aures tuas nobis, & audi me servum tuum, quem ab infantia nutriti, & usq. ad hunc diem de manu iniquorum liberasti, qui me pro tua fidelitate oderunt, & odiunt, &c. Hæc itaq. fiducia fretus pro Ecclesie tue honore & defensione ex parte omnipotentis Dei Patris & Filii & Spiritus Sancti per tuam potestatem & auctoritatem Henrico Regi, qui contra tuam Ecclesiam inaudita superbia insurrexit, totius Regni Teutoniarum & Italia gubernaculo contradico, & omnes Christianos à vinculo juramenti, quod sibi fecere & faciunt, absolvo, & nullus ei sicut Regi serviat, interdico. Nec omisit Gregorius dictæ in Henricum sententiæ omnes Principes Germaniarum admonere: à quibus Conventu Triburiam indicto, de alio Rege consultatum. Venere ab Henrico Legati, præterita excusantes, & in futurum omnia spondentes: quibus teste Lamberto Schafnaburgensi istorum temporum Scriptore, Monacho Hirsfeldensi, à Principibus in hæc verba responsum: *Cum ab Ecclesia corpore propter flagitia sua Apostolici anathematis mucrone præcisus sit Imperator, & ei communicare sine fidei iactura non possimus, cum fidem nostram multis apud DEUM Sacramentis implicitam Romanus Pontifex Apostolicæ auctoritate explicuerit, extrema profectò dementia esset, divinitus oblatam salutis occasionem non obvius manibus excipere; quapropter immobiliter animo fixum tenemus, ut absq. ulla dilatione virum nobis provideamus, qui præcedat nos, & prælietur bellum Domini ad expugnand-**

pugnandam & destruendam omnem cuiuscunque hominis altitudinem elevantem, & extollentem se adversus justitiam & sanctæ Romanæ Ecclesiæ auctoritatem.

Henricum postea genio suo & flagitiis redditum, & Germaniæ Proceres in ordinem tandem redigunt, & Rudolfum Sueviæ Ducem Regem appellant. Huic à Gregorio diadema missum cum inscriptione: *Petra dedit Petro: Petrus diadema Rudolfo.* Vide lib. 4. Epist. 3. qua habentur tomo 3. Concilior. ante Concil. Roman. 1. Lambertum Schafnaburgensem ad hunc annum, Abbatem Urspergensis ad annum MLXXV. qui ultimus recitat epistolam Gregorii VII. ubi inter alia: *Post datam reconciliationem, solam, inquit, ei communionem reddidi, non tamen in Regno, à quo cum in Romana Synodo deposueram, restauravi. Episcopi verò & Principes Ultramontani audientes illum non servare, quod mihi promiserat, quasi desperati de eo, sine consilio meo elegerunt sibi Rudolfum in Regem.* Vide Spondanum ad hunc annum.

Anno DCCCVIII. Rex Nordhanhumborum à suis Regno pulsus, auctoritate Leonis III. & potentia Caroli M. solio restituitur: testis Aimoinus, vel potius Adelmus in *annalibus Regum Franciæ*, ubi: *Interea, inquit, Rex Nordhanhumborum deductus est in Regnum suum, & Legati Imperatoris atque Pontificis reversi sunt.*

Anno MCLXVI. Cùm Fridericus Aenobarbus in Italiam cum exercitu movisset, incendiis & rapinis omnia vastaret, Guidonem Antipapam Alexandro III. opponeret, armisque muniret; adsunt Constantinopoli ab Emmanuele Comneno Imperatore Legati, unionem cum Ecclesia Romana, ingentemque vim auri, & auxiliorum spondente, si Pontifex Maximus Imperium Occidentis Græco restitueret. Ad ipsius Alexandri acta ab auctore illius temporis edita apud Baronium ad hunc annum, n. 17.

Idem testantur Blondus *Decade 2. lib. 5.* Nauclerus in *Chronico volum. 3. generat. 39.* Platina in *Alex. III.* Spondanus ad hunc Annum. Reperit Legationem & munera Comnenus iterum pro Imperio supplicat. Ann. MCLXX. Sed re infecta munera cum Legatis à Pontifice remissa. Vide Spondanum ad hunc annum: & acta ipsius Alexandri, quæ inter alia hæc habent: *Interea Emmanuel Magnus Constantinopolitanus Imperator, cùm videret Fridericum Ecclesiam Romanam, & Alexandrum Papam vehementer cum Schismaticis impugnare, & persequi, misit Imperii Apocrypharum cum immensa multitudine pecuniarum ad presentiam ipsius Pontificis loquen-*

loquentem hac verba: Dominus Imperator, cum videat Fridericum Imperatorem Romana Ecclesia advocatum acrem illius impugnatorem, & persecutorem, magis vult eidem Ecclesia servire atque succurrere: unde rogat & postulat, quatenus praedicta Ecclesia adversario Imperii coronam jam privato sibi eam, prout ratio est & iustitia exigii, restitueret, &c.

Anno MCLXVIII. Idem Alexander III. Fridericum Aenobarbum pertinacissimo schismate belloque, Italiae, Ecclesiae, Pontifici omnibus infestum, sacris & Imperio interdicat. Testis est Joannes Saresberienfis Episcopus Carnotensis & B. Thomae Martyri amicitiam conjunctissimus, qui lib. 2. epist. 84. quam dedit ad Joannem Cantiae Subpriorem, haec scribit: Cum enim Romanus Pontifex per patientiam Teutonici Tyranni diutius expectasset, ut vel sic provocaretur ad poenitentiam, & ille abutens patientiam ejus peccata peccatis adderet, Vicarius Petri a Domino constitutus super gentes & super Regna, Italos & omnes qui ei ex causa Imperii jurisjurandi religionem tenebatur adstricti, a fidelitate ejus absolvit, abstulit ei etiam Regiam dignitatem, & inhibuit auctoritate DEI, ne vires ullas in bellis habeat, aut aliquam victoriam consequatur, &c.

Vide Spondanum & Morerum in vita Alexandri. Fridericus tandem infortuniis fractus, tandemque obstinati schismatis ad decem & octo annos producti, pacem cum Alexandro Venetiis inivit, transmissioque mari contra infideles, ingentibus praeliis & victoriis functus, dum in Dydno amne lavat, infelici casu aquis praefocatur.

VII. Anno MCLXXIX, Alfonso I. Dux Portugalliae ab eodem Alexandro III. ob res adversus Arabes praecclare gestas jura & titulum Regis accipit, & aenuum censum Romanae Ecclesiae statuit. Vide Spondanum & Baronium ad hunc annum, qui ultimus recitat Innocentii III. epistolam ad Sancium Regem Portugalliae in hac verba: Innocentius, &c. Nos attendentes tuam personam ornatam prudentiam, justitiam praeditam, atque ad Regni gubernationem idoneam, eam sub B. Petri & nostra protectione suscipimus, & Regnum Portugallense cum integritate honoris, Regni, & dignitate, qua ad Reges pertinet, nec non & alia loca, qua de Saracenorum manibus eripueris, in quibus ius sibi non possunt Christiani Principes circumpositi vendicare ad exemplar Alexandri Papae, qui hac avo tuo per privilegii paginam concessisse dignoscitur, tua Sublimitati concedimus, & auctoritate Apostolica confirmamus, & hac ipsa

hereditibus tuis duximus concedenda, eosque super iis, quæ concessa sunt pro iuncto nobis Apostolatus officio defendemus. V. Innoc. 1. epist. 144. & 151.

Anno MCCX. Otto IX. Imperator, cum Friderico juniore Regi Neapolitano, totique Italiae bellum inferret, nec à Pontifice admonitus ceptis absteret, ab Innocentio III. anathemate perstringitur, Imperio arcetur, permittique Pontificis idem Fridericus Henrici V. Imperatoris filius à Germaniæ Principibus throno imponitur. Urspergensis in *Chronico*, Naclerus Spondan. & Bzov. *ad hunc annum*. Verba Abbatibus Urspergensis sunt: *Sanè ne tanta turbatio fieret in Ecclesiis & populo Christiano, voluit Dominus Papa sustinere omne damnum, quod sibi Imperator in terris Ecclesie Romanæ intulisset, aut inferret, hanc formam compositionis, cum recusasset Imperator admittere, Dominus Papa tanquam vir animosus & confidens in Domino, tria ardua negotia simul explere disposuit. Anno enim Domini MCCXII. laboravit super depositione Ottonis Imperatoris, quod fuit arduum negotium, & c.*

Anno MCCXXXIX. Gregorius IX. Fridericum II. Imperio & sacris interdicit. Idem postea solemnè ritu in Concilio Generali Lugduni Anno MCCXLV. ab Innocentio IV. repetitum. V. Blondum, Plainam, Spondanum, *ad hunc annum*, ubi: *Inter Gregorium, inquit, Pontificem & Fridericum Imperatorem publicatur toto orbe dissidium, & diverso utriusque diplomate excommunicatur Fridericus, & Imperio privatus declaratur. Scriptorum fides in tanto animorum motu vacillat, pluribus tamen & æquioribus Fridericum summæ ingratitude, in Ecclesiam Romanam impietatis, multorumque scelerum damnantibus.*

Anno MCCLXXIII. Gregorius, inquit Spondanus, mandat Principibus Germanis, ut tandem Imperatorem creent, nisi velint, aliquem à se imponi. Convenienter igitur Francofurti primùm Ottocaro Regi Bohemiæ Imperium deferunt, sed recusante eo, consensus est in Rudolphum Comitem Habsburgensem, armis & consilio potentem.

Morerus in vita Rudolphi confirmatum fuisse à Gregorio X. electionem Rudolphi Habsburgensis testatur. Operâ ergo Sanctissimi & miraculis clarissimi Pontificis in domum Austriacam devenit Imperium pietate Rudolphi partum, pietate productum, pietate, quod omnes boni sperant, optantque duraturum. Scribit idem Morerus, Rudolphum magnâ vi anni accepta Italiae, quæ Imperio adhuc serviebat, libertatem dedisse. Auctor paralipomenon ad Chroni-

Chronicum Urspergensis: *Anno, inquit, Domini MCCLXXIII. Rudolphus Comes Habsburgensis, Landgravius Alsatia, post longam vacationem Imperii & civilia bella, communi voto Principum electus in Imperatorem Germania & Romanorum, à Papa confirmatus fuit, &c.*

Platina in Gregorio X. Gregorius, inquit, iter in Italiam faciens, absoluto Lugdunensi Concilio, obviam habuit Alfonso Castellæ Regem, conquerentem, quòd Imperium Rodolfo mandasset, verum acceptâ Pontificis satisfactione jus omne suum Rodolfo concessit.

Meminit ejusdem Alfonso Imperium à Pontifice postulantis Mariana lib. 13. c. ult. ubi Alfonso in confesso procerum sic loquentem inducit: *Nunc filio in Patria relicto, gemina jam prolis patre, Imperium te auspice atque adiutore Gregori Pontifex maxime capeſsemus, inane quidem & sine proventu nomen, sed publicum Hispaniæ decus respicere, nostramque ignominiam depellere cogimur, quod utinam sine armis prestare possimus, alioquin quodcunque periculum retinendi honoris studie subire est animus.*

VIII. Anno MCCCVII. Interfecto Alberto Imperatore Philippus IV. Galliæ Rex cognomento pulcher, collatis cum senatu capitibus, solemni ad Clementem V. Legatione tunc in Galliis agentem, Imperium sibi, vel Carolo fratri suo petit: Sic enim à Francis in Germanos dilapsum Imperium ad Francos rediturum: inter alias rationes hæc etiam producta: *Cui enim, inquiebat Rex, fiat injuria, si vacantis Imperii conditio permutetur? Idem fecerunt olim Pontifices alii.* Sed Clemens Philippi potentiam veritus, si Imperio augetur; & iram si offenderet; deliberaturum se dixit: clàm interim monet Electores, qui Comitem Lucemburgensem Henricum VII. Imperatorem dicunt: electio à Senatu confirmata. Rem accuratè scribit Conradus Vecerius in lib. de gestis Henrici VII. Bzovius ad hunc annum n. 6. Æmilius in Philippo pulchro, qui tantum electionis confirmatæ, à Pontifice meminit.

Agnovit ergo Galliæ Rex, regiúsque senatus, esse aliquam Pontifici in Reges & Imperatores potestatem, quam implorarent.

Anno MCCCV. Clemens Papa V. Venetos, quòd occupassent Ferrariam, sacris interdicit, eorúmque bona ubique terrarum primò occupanti exponit, excitatis etiam in eos sacri belli militibus, A quibus victi Veneti veniam Avenione deprecantur per Franciscum Dandalum, ad pedes Pontificis ad hoc prostratum. Sponda-

nus *adhunc annum*. Sabellicus *Ennead. 9. lib. 8.* Bzovius *ad annum MCCCIX.* Platina *in vita Clementis V.* Quo teste, Galli præsertim hanc sententiam Clementis non tantum non improbârunt, sed etiam impigrè sunt executi: sic enim Platina *in vita Clementis* prope initium scribit: *Quamobrem Gens ipsa (Veneti) mercatura admodum dedita, in Anglia & in Gallia maxima incommoda perpeffa est.*

Anno MCCCXX. Martinus V. in Joannam Reginam Neapolitanam armat Sfortiæ Ducem, transfertque jus Regni in Ludovicum III. Andium Ducem. Spondanus & Pandulphus *ad hunc annum.*

IX. Anno MDXII. Julius II. excommunicat Joannem Alibretanum, ejusque Regnum primò occupanti donat, quòd Alfonso Ferrariæ Duci & Ludovico XII. Regi Galliæ opem tulisset. Hæc origo Navarrici Regni ad Ferdinandum V. Aragoniæ Regem & Hispanos delati. Joanna Alibreta Navarræ Regina odio Pontificis, & Hispanorum, Catholicam Religionem ejurat, vocatis qui Henricum Borbonium unicum filium Calvinismo erudirent, Ab hoc in Reges Galliæ provinciæ aliquot Navarrici Principatus derivat. Negant quàm plurimi à Julio II. jure id factum. Vide Spondanum *ad annum M. D. XII.* & libellum Gallicum, cui titulus *Interests de Princes fol. 62.*

Anno MDXXXIV. Clemens VII. in Henricum Angliæ Regem diras pronuntiat, & Regnum abrogat, quòd Catharinam legitimam uxorem repulisset, Bolenâ in Thalamum admiffâ; quòd Cardinalem Roffensem, & Morum primæ venerationis capita præcidisset; quòd innocentium sanguine Angliam inundâisset, non alterius culpæ quàm Religionis Catholicæ reos; quòd cœnobîa, Religiosos, Ecclesias omnes igne, ferro, spoliisque tædasisset; quòd postremò D. Thomam Archiepiscopum Cantuariensem tot annos jam vitâ functum, & miraculis clarum in jus citâisset, sacrosque cineres in aquas sparsisset. Sunt, qui Pontificem arguant anathematis præcipitati nuntio post biduum apparente, qui litteras obsequii plenas à Rege deferebat. Sed plus satis expectatum; nec prius ad extrema deventum esse, quàm spe omni consumptâ, scribit Palavicinus *in hist. Conc. Trid. lib. 4. cap. 7. & lib. 3. cap. 25.* Vide morer. *in vita Henrici VIII.*

Anno

Anno MDLXIII. Inter alia documenta, quibus Vicecomitem suum in Hispaniam Nuntium Pius IV. instuxit, illud etiam à Palavino *lib. 24. Hist. Concil. Trid. c. 1. n. 3.* Regem doceret de affixo libello, quo Regina Navarra in jus vocabatur, sex mensium spatio ad se putandum concesso, quo elapso eam Regno privatum iri.

Anno MDLXIX. Pius V. Elisabetham Reginam execratus, diris perstringit, Regnūq; Angliæ proscrit. Spondanus *ad hunc annū.* Eadem proscriptio à Sixto Pontifice Maximo repetita, de qua vide Thuanum, *lib. 89. ad annum MDLXXXVII.*

Anno MDLXX. Idem Pius V. Cosmum Medicum, Ducem Florentiæ, Magni Ducis Hetruriæ titulo honorat, non sine aliqua aliorum Principum obtrectatione. Spondanus *ad hunc annum.*

Anno MDLXXXV. Sixtus V. Pontifex Maximus Henricum Navarra (postea magnum Galliarum Regem) hereticum declarat, & Gallia Regno inhabilem. Verba sunt Spondani *ad hunc annum*, qui subdit: *Hinc verò gravissimum ortum est bellum, & inaudita rerum confusio, atq; animorum dissisio secuta, qua nobilissimum ac Christianissimum Regnum haud dubie in extremam perniciem deduxissent, nisi idem ipse, à quo destructio timebatur, potenti tandem manu restitutionem operatus esset.*

Anno MDXCI. Gregorius XIV. Eundem inquit Spondanus, Henricum Regio nomine indignum pronunciat, & adversus eum in Gallias exercitum mittit.

Anno MDXCIII. *Confederati Gallia.* inquit Spondanus, occasione potestatis sibi à Clemente Pontifice facta eligendi Regis, qui Catholicus esset, comitia Parisiis celebrant, sed ingenti confusione, cum plurimi exteri promoveri cuperent: quando & felix ille illuxit dies, quo Henricus divinitus illustratus, & rationibus Catholicorum apprime imbutus, abjurat à hæresi Religionem avitam amplexus est, misitque Romam Duce[m] Nivernensem, qui absolutionem à Clemente VIII. impetraret. Vide etiam Thuanum *lib. 106.*

Haftenus pauca ex plurimis exempla defloravimus, quibus omnium propè à Gregorio M. sæculorum decursu, usūque probatum est, etiam Regnis, Imperiisque Sumos Pontifices, cum Religio id posceret, legem dedisse, juxta illud *Ier. 1. Ne formides à facie eorum, ego quippe dedi te in civitatem munitam, & in columnam ferream super omnem terram Regibus Iuda, Principibus ejus, & sacerdotibus & Populo terra, & bellabunt adversum te, & non prevalebunt: quia ego tecum sum, ait*

Doming, ut liberem te: Ecce constitui te hodie super gentes & super Regna, ut evellas & destruas, & disperdas, & dissipes, & adifices, & plantes. Et quamvis aut imprudentiâ, aut abusu peccatum aliquando sit; id tamen omni humanæ potentia eomune est, quam si propterea proscripam velis, quia excessit, quam nobis reperies à culpa immunem? Oportebit ergo omnem tolli potestatem, pejori, quam sit malum, remedio. Et si Pontificum, qui hac in Reges usi sunt auctoritate, Sanctitatem consideres & doctrinam (quales sunt Gregorius Magnus, Zacharias I. Stephanus III. Gregorius II. Gregorius X. Leo III. Pius V. omnes inter Sanctos Beatosve relati;) negari haud potest, noluisse eos aliena invadere, suis tantum juribus contentos armatosque. Nunc ab exemplis ad testes procedamus.

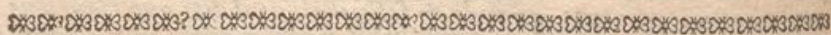

§. XVI.

Testes pro eadem Sententia.

Summar. unicum.

Sententia SS. Gregorii Magni, Thomæ Doctoris Angelici, Bonaventuræ Seraphici, S. Antonini, Ioannis Gersonis Doctoris Christianissimi Petri Blesensis, S. Petri venerabilis Abbatis Cluniacensis, S. Bernardi, Cleri Gallicani, aliorumque Doctorum remissivè.

Primus testis S. Gregorius M.

BEati Gregorii Magni quanta fuerit modestia, Regumque veneratio, orbetoto notissimum est, ut proinde nihil minus credi possit, quam voluisse tantâ moderatione Pontificem egredi terminos potestatis à DEO sibi traditæ. Et hic tamen in privilegiis Monasterio Sveffionensi S. Medardi & Ecclesiæ S. Martini concessis, non dubitavit Reges privilegiorum in vasa coercere, & Regnis interdiceret, ut supra ostendimus, nec libet repetere. Videatur interim Gregorius VII. lib. 8. Epist. 21. qua habetur in tomis Conciliorum
tomo 3. p. 2. Secun-